

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2024.10.14. 6. óra

Iskola, osztály: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium 10. b

Iskola neve és címe: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium 1088 Budapest, Trefort utca 8.

Tanít: Herbert András Ákos

Témakör megnevezése: Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században

Tanítási egység (téma) címe: A városfejlődés folyamata

Az óra (jellemző) típusa: Új ismereteket szerző és feldolgozó óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai: A diákok megismerjék a városok kialakulásának történetét és folyamatait. A diák értse a városok és hozzájuk kapcsolódó települések összetett szerkezetét. A diák tisztában legyen a városi folyamatokhoz kötődő fogalmakkal, a kiemelt szerepkörű városokat és a városokra jellemző problémákkal.

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: Az óra során fontos az önálló és a csoportos tanulás képessége. A diákon található ábrák és képek segítségével pedig fejlődik a megfigyelés és következtetés képességük. Az órán lefolytatott tanár–diák párbeszéd fejleszti a kommunikációs képességüket.

2.3. A tanítási óra nevelési céljai: A diákok értsék és ismerjék egy város összetett jellegét. Tudjanak különböző városrészek előnyeiről és hátrányairól. A városban sétálva felismerjék az órán tanult jelenségeket.

2.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új: város, slumosodás, rehabilitáció, rozsdaovezet, agglomeráció, városközpont, külső lakóöv, belső lakóöv, külső munkahelyöv, bolygó város, alvó város, metropolisz, megalopolisz,
- megerősítendő: településhálózat, vonzaskörzet, agglomeráció, tanya típusok alaprajza, falu típusok alaprajza, állandó település

b. Folyamatok:

- új: városodás, városiasodás, slumosodás, ellenvárosodás, reurbanizáció
- megerősítendő:

c. Összefüggések:

- új: urbanizáció
- megerősítendő: települések vonzás és taszítás

d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: Budapest szerkezeti térképének közös vizsgálata. Kiemelt szerepkörű városok megismerése.

- Tanulás kompetenciák: Az ismeretanyag rendezése és tipizálása (állandó települések csoportosítása)
- Kommunikációs kompetenciák: Kérdés–felelet módszer segítségével
- Gondolkodási kompetenciák: Gondolkodtató kérdések feltétele és az összefüggésekre való ráirányítás
- Személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Páros feladatmegoldás során

e. Főbb tanulói tevékenységek: a tanulói közlés, vázlatírás, páros feladatmegoldás, képértelmezés

3. Szemléltető és munkaeszköz

Laptop, TV, PPT, boríték, cetlik

4. Felhasznált irodalom

- Arday István, Czifrusz Márton, Horváth Tamás: Földrajz 9-10. tankönyv I. kötet
- F. Kusztor Adél, Nagy Balázs: Földrajz 9-10. tankönyv I. kötet
- Dr. Makádi Mariann: Földrajzi fogalomtár
- Földrajz 9–10. I. kötet (OH-FOL910TA/I) Tanmenetjavaslat

5. Mellékletek jegyzéke

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
1 perc	Jelentés, adminisztráció	–	–	–	napló, toll
1-11 perc	<p>Ismétlés – Páros munka</p> <p>Minden diák alkosson párt az padtársával, ha van olyan, akinek nincs párja, hozzunk létre egy 3 fős csoportot is. Minden pár kap egy borítékot, amiben megtalálhatóak az állandó települések csoportjai közül a tanya és a falu alaprajzos csoportosítása részletesen (1. ábra). Az ábrának minden kockája külön cetlin lesz. A diákok ezen kívül találnak képeket a borítékban tanya és falu alaprajzokkal (2-7 kép). A diákok feladata, hogy kirakják az ábrát a megfelelő kötődésekkel és a képeket a megfelelő fogalomhoz illesszék.</p> <p>Miután sikeresen összeillesztették, megkérek pár diákot, hogy rajzolják a táblára a megoldásaikat. A rajzolás során egy diák folytatja az előtte lévő diáknak a ábráját. Pl.: Ha egydiák felírja állandó településeket az utána következő csak a hozzá kötődő fogalmakat írhatja (pl. csoportos település).</p> <p>Ezt követően rövid reflexió és tanári magyarázat.</p>	Ismétlés	Munkáltatás	Tanári magyarázat	cetlik, boríték Melléklet
11-14 perc	<p>Tartalom bemutatása és ráhangolódás</p> <p>1.dia – Város fogalma, városszerkezet, városi problémák</p> <p style="padding-left: 20px;">⇒ Hogyan írnatok le a városi életet? Miben különbözik a városi élet a falusítól? – pl.: zsúfolt, pörgős, gyorsabb ellátás</p>	Ráhangolódás	Tanári előadás, Tanári kérdések	Tanári magyarázat	PPT 1. dia

14-17 perc	<p>Új ismeret: Város fogalma és kialakulása Város jellemzőinek bemutatása a dia segítségével. A városok kialakulásának bemutatása röviden. ⇒ Milyen városokat ismertek fel képekről? – Babilon, Buda</p>	Ismeret- bővítés	Tanári előadás, Tanári kérdések	Tanári magyarázat	2-3 dia
17-31 perc	<p>Várostervezés és urbanizációs folyamatok Várostervezés bemutatása és városi folyamatok ismertetése a városközponttól (city) kifelé haladva belső munkahelyöv, belső lakóöv, külső munkahelyöv, külső lakóöv és ezek az elhelyezkedése Budapest térképén. A városrészek jellemzőinek felismerése. 5. dia – Budapest szerkezete ⇒ Mutasd meg kérlek a melyik szín mit jelenthet az ábrán! – belső munkahelyöv belső lakóöv, külső lakóöv, külső lakóöv 6. dia – Budapest városi szerkezete képekkel. Itt láthatjátok példákkal az egyes öveket, hogy milyen jellemezően a kinézetük. Agglomeráció bemutatása Urbanizáció folyamatának bemutatása Az urbanizáció: A városfejlődés kezdeti folyamata, amikor népesség nő a városokban, amely magába foglalja a városodást és a városiasodást is. Szóval a fogalom leír egy folyamatot, amiben még a folyamatnak 2 különböző típusát találjuk. Szuburbanizáció ismertetése 8. dia – Re- és dezurbanizáció magyarázata ⇒ Melyik kép támogatja a városi életet és melyik az agglomerációt? – A bal oldali az agglomerációt a középső és a jobboldali kép a városi életet propagálja 9. dia – Urbanizáció folyamata</p>	Ismeret- bővítés	Tanári előadás Tanári kérdések	Tanári magyarázat	4-9 dia

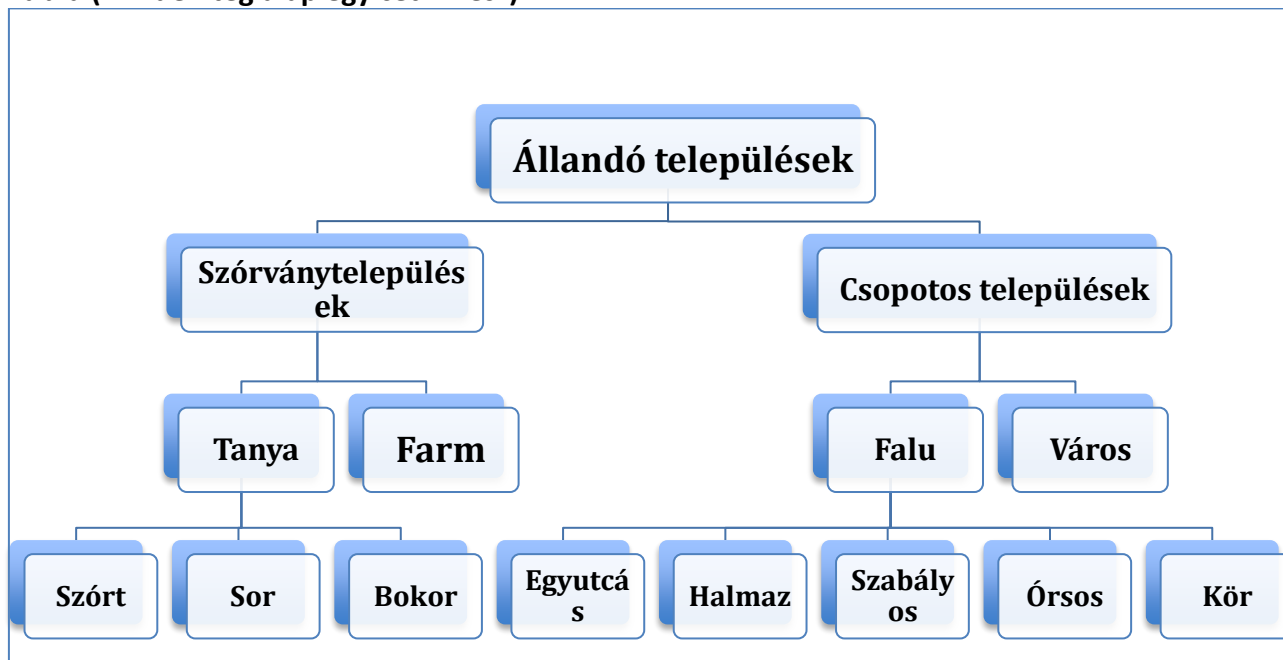
	<p>⇒ Mi lehet a x és y tengely elnevezése? – y=népességszám, x= idő</p> <p>⇒ Milyen folyamatot mutathat a táblázat? – Városfejlődési folyamatot</p> <p>⇒ Mi a folyamatok megnevezése és hol találhatóak? – urbanizáció, szuburbanizáció, dezurbanizáció, reurbanizáció</p> <p>⇒ Megtudnád fogalmazni mit jelképez az 1-es ábra/ 2-es ábra/ 3-as ábra? – Az első az urbanizáció, ami a népesség beáramlását mutatja a városokba. A második a szuburbanizáció, ahol a népesség többsége a külvárosba települ mivel oda települnek a munkahelyek, de még sokan mennek a városba is. A harmadikban és a negyedikben a városlakók többsége kiáramlik az agglomerációba</p>				
31-36 perc	<p>Új ismeret: Előváros fajtái, városodás és városiasodás jellemzői, városi jelenségek és legnagyobb városok. Szuburbanizáció által keletkezett bolygóvárosok és alvóvárosok ismertetése</p> <p>Városodás és városiasodás jellemzőinek bemutatása</p> <p>Slumosodás fogalmának és folyamatának bemutatása</p> <p>Rozsdaövezet szemléltetése és ismertetése</p> <p>Metropolisz, megalopolisz fogalmának oktatása</p> <p>A képen Boswash megalopolisz látható</p>	Ismeret-bővítés	Tanári előadás, Tanári kérdések	Tanári magyarázat	10-14 dia
36-41 perc	<p>Új ismeret: Kiemelt szerepkörű városok bemutatása</p> <p>15. dia – Bányaváros: Komló</p> <p>⇒ Szerintetek milyen gazdasági szektorhoz tartozik a képen látható épület? – Ipari szektor</p> <p>Bányavárosra jó példa Komló, a kisbányászfaluból a kommunizmus egy évtized alatt hatalmas</p>	Ismeret-bővítés	Tanári előadás, Tanári kérdések	Tanári magyarázat	15-22 dia

	<p>bányászvárost csinált, aminek fő célja a mecseki fekete kőszén kitermelése volt.</p> <p>⇒ Miért olyan értékes a feketekőszén? – Magas a fűtőértéke</p> <p>Vásárvárosok és vásárvonal elmagyarázása</p> <p>⇒ Mit mutat vásárvonal? Milyen határon helyezkedik el? –</p> <p>18-22 dia</p> <p>⇒ A képek alapján mi a fő szerepköre a városoknak? tudtok rá példát mondani?</p> <p>– Fesztiválváros (Salzburg)</p> <p>– Egyetemvárosok (Oxford)</p> <p>– Üdülővárosok (Tihany)</p> <p>– Technopolisz (Szingapúr)</p> <p>⇒ Mit gondoltok mivel foglalkoznak ezek városok?</p> <p>–Kutatással és fejlesztéssel</p> <p>Idegenforgalmi központ (turista tömeg ellen tüntetés jobb kép)</p> <p>⇒ Miért szül konfliktust egyes városokban a túl sok turista? – Magas árak, nagy tömeg, tiszteletlen turisták</p>				
41-45 perc	<p>23. dia – A város vonzó és taszító tényezőinek ismertetése</p> <p>⇒ Mondjatok párban vonzó és taszító tényezőket a városokhoz kapcsolódóan! – csend és zaj, munkahiány és munkahely lehetőség stb.</p> <p>24. dia – Fejlődő országok városinak jellemzői</p> <p>⇒ Milyen városfejlődési szakaszban lehetnek ezek a városok? – urbanizáció, szuburbanizáció</p> <p>Favella bemutatása</p> <p>Fejlett országok városainak jellemzői</p> <p>27-29 dia – Város kritikus pontjainak bemutatása</p>	Ismeret-bővítés	Tanári előadás, Tanári kérdések	Tanári magyarázat	15-22 dia

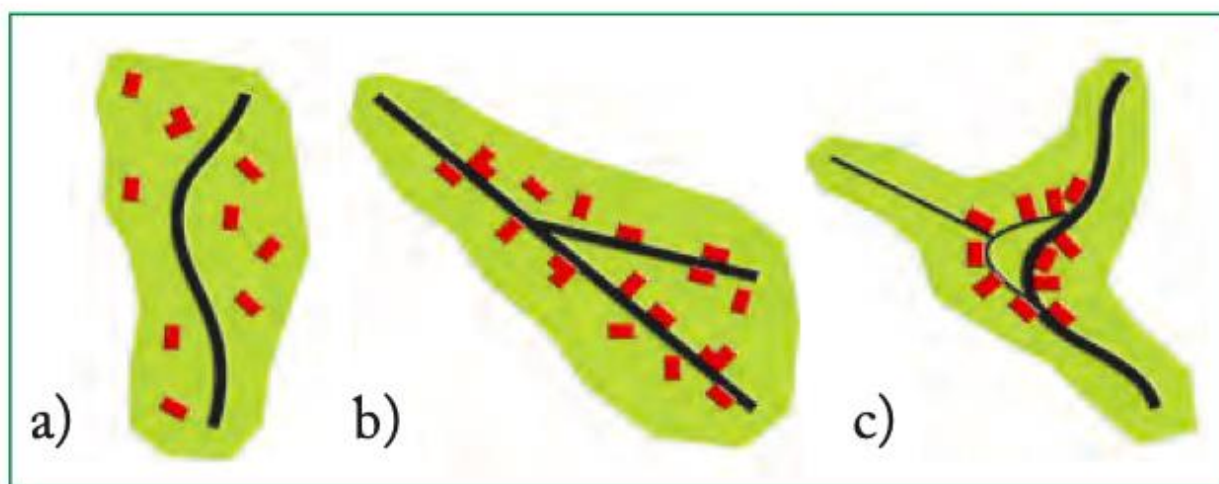
	<p>Milyen jelenségeket ismertek fel a képekről? – Szárazság, szmog, közlekedési dugó Jobb oldalon látható a tervezett M5-ös metró. Baloldalt pedig a moszkvai metróhálózat.</p>				
--	---	--	--	--	--

Mellékletek

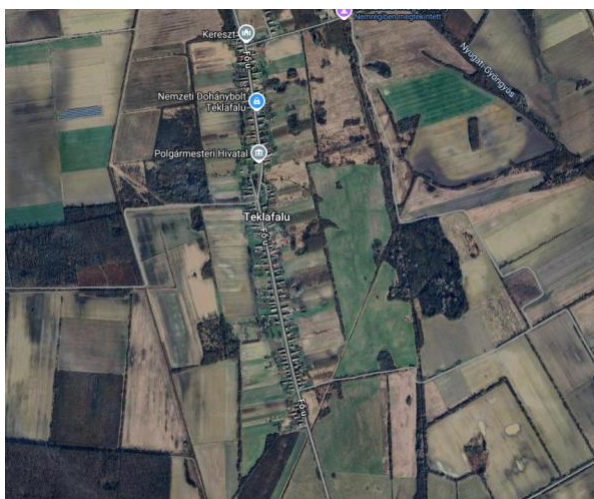
1.ábra (Minden téglalap egy cetlin lesz)

2.kép (a) Szórt, b) Sor c) Bokor) (3 részre vágva)

3.kép: Egyutcás

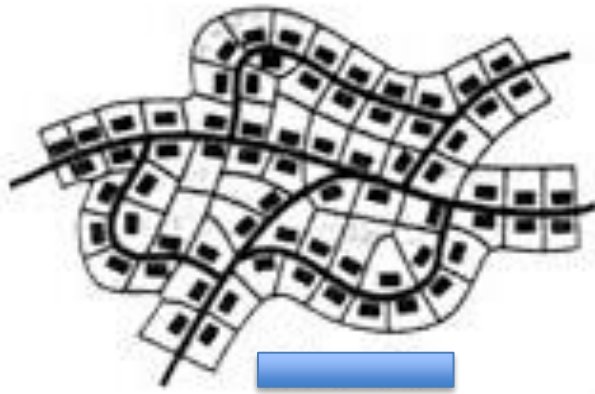

4. kép: Szabályos alaprajz

5. kép: Halmazfalú

6. kép: Orsós alaprajzú falu

7. kép: Körfalú

